momentum
wheels for humanity

Оновлення та зміни в законодавстві з питань інвалідності

(ухвалені акти та оприлюднені новини протягом вересня – жовтня 2026 року)

21 жовтня 2026 року

RESULTS FOR DEVELOPMENT

project HOPE

HAIУ Національна Асамблея людей з інвалідністю України

Рада безбар’єрності: підсумки дев’яти місяців

Рада безбар’єр-ності

29 вересня 2026 року в Києві відбулося засідання Ради безбар’єрності на тему «Безбар’єрність: вивчені уроки». Головував Прем’єр-міністр України Сергій Корецький, участь узяла перша леді Олена Зеленська.

Виконання Плану заходів на 2025–2026 роки:

- міністерства — 627 заходів із 1263 (понад 50%);
- інші центральні органи виконавчої влади — 56%;
- обласні та Київська міська адміністрації — понад 65%, лідер — Львівська область.

Рішення: Секретарю Ради доручено щомісяця подавати звіт про виконання; усі прострочені завдання мають бути виконані на 100%.

Джерело: Урядовий портал, 30.09.2026; стенограма засідання.
https://youtu.be/lCfS0WhfUx4?si=897XLFswmZnuM5Q9

Рада безбар’єрності: спроможність громад

Рада безбар’єрності

На засіданні 29 вересня 2026 року розглянуто спроможність громад.

Перевірені показники:

- у громадах визначено понад 1300 уповноважених з безбар’єрності;
- понад 970 громад мають місцеву раду безбар’єрності;
- понад 800 громад готують проєкти маршрутів через екосистему DREAM;
- понад 3,5 тис. представників громад пройшли відповідне навчання;
- до створення маршрутів долучилися понад 600 амбасадорів і партнерів;

У проєкті бюджету на 2027 рік є окремий рядок на безбар’єрні маршрути.

Джерело: Урядовий портал, 30.09.2026; стенограма засідання.

Флагманські проєкти міністерств (1/2)

Рада безбар'єрності

Міністерство у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб України

«Інституційна спроможність громади»: Самостійна реалізація політики доступності громадами, підготовка фахівців та облаштування безбар'єрних маршрутів.

Міністерство культури України

«Інформація без бар'єрів»: Стандарти коректної комунікації, оцінювання доступності публічної інформації та популяризація теми через мережу амбасадорів.

Міністерство молоді та спорту України

«Хаби майбутнього»: Простори для професійного самовизначення, планування життєвих траєкторій та психологічної підтримки молоді в громадах.

Флагманські проєкти міністерств (2/2)

Рада безбар'єрності

Міністерство освіти і науки України

«Крок. Комплексний розвиток, освіта і кар'єра»: Навчання й виробнича практика дітей із порушеннями інтелектуального розвитку для переходу до самостійного життя.

«Освіта без дискримінацій, мова без бар'єрів»: Безбар'єрне середовище в закладах освіти, тематичні уроки та усунення мовних упереджень.

Міністерство у справах ветеранів України

«Формула гідного повернення до цивільного»: Комплексна підтримка ветеранів і ветеранок, розвиток інституту помічника ветерана.

«Розвиток спорту для ветеранів»: Фізична культура та спорт для адаптації й відновлення.

«Безбар'єрні ветеранські простори»: Комплексна послуга «єдиного вікна» в доступних ветеранських центрах.

Міністерство соціальної політики України

«Активне довголіття»: Новий проєкт 2026 року: участь людей віком 50+ в економічному й суспільному житті, розвиток догляду та продовження професійної діяльності.

https://mininfra.gov.ua/diialnist/bezbariernyi-prostir/rada-bezbariernosti

Президент підписав Закон № 4955-IX

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

15 вересня 2026 року Президент України підписав Закон України від 19.08.2026 № 4955-IX щодо комплексної державної підтримки та соціальних гарантій для сімей з особами з інвалідністю.

Ключові новели:

- допомога обчислюється від базової величини, не меншої за 4 000 грн;
- дитина з інвалідністю — 200% базової величини, не менше 8 000 грн;
- надбавка на догляд — від 4 000 грн, підгрупа А — від 8 000 грн;
- надбавки на догляд перераховуються автоматично, без звернення;
- запроваджено послугу раннього втручання для дітей від народження до 4 років.

Джерело: Комітет ВРУ з питань соціальної політики, 15.09.2026.

Закон про базову соціальну допомогу

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

13 жовтня 2026 року Верховна Рада прийняла в другому читанні та в цілому Закон України «Про базову соціальну допомогу» (реєстр. № 15094).

Ключові параметри:

- чинність — з 1 січня 2028 року;
- розмір залежить від складу сім'ї, доходу та майнового стану;
- не може бути меншою за підтримку сім'ї на день звернення;
- строки: безстроково для окремих категорій, 1 рік — багатодітним, 6 і 3 місяці — у складних обставинах;
- у 2028 році перейти можуть одержувачі державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.

Джерело: Комітет ВРУ з питань соціальної політики, 13.10.2026.

Закон про безпеку та здоров’я працівників

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

12 жовтня 2026 року Верховна Рада України прийняла в другому читанні та в цілому Закон України «Про безпеку та охорону здоров’я працівників на роботі» (реєстр. № 10147).

Що запроваджується:

• концепція безпеки працівника замінює підхід «охорони праці»; імплементується Директива 89/391/ЄЕС;

• система профілактики ризиків: оцінювання, контроль, управління;

• нові поняття: інцидент, професійний ризик, аудит системи управління.

Джерело: Комітет ВРУ з питань соціальної політики, 12.10.2026.

У «Батьківщині» заявляють, що документ під виглядом реформи насправді скасовує чинні гарантії захисту працівників. На думку політичної сили, закон послаблює реальну відповідальність роботодавців за створення безпечних умов праці та переносить ризики на найманих працівників.

Законопроєкт № 16065: доступність медіапослуг

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

14 вересня 2026 року Кабінет Міністрів зареєстрував проєкт Закону щодо доступності аудіовізуальних медіасервісів (реєстр. № 16065).

Ключові новели:

• щонайменше 90% програм — субтитри, жестова мова або аудіодескрипція;
• для телеканалів частка — від тижневого обсягу, для сервісів — у каталозі;
• доступні програми позначаються; плани переглядаються раз на три роки;
• строки: правила — через рік, проміжні 50%, вимога 90% — через 10 років.

Реклама під вимогу не підпадає, суспільно-політичні програми — підпадають.

Джерело: аналіз законопроєкту № 16065 (вересень 2026).

Законопроєкт № 16070: безпека працівників

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

Законопроєкт № 16070 від 14.09.2026 змінює КУпАП і КК України щодо відповідальності за порушення вимог безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Пропозиції НАІУ:

• Встановити відповідальність за відмову в розумному пристосуванні, ігнорування заяв, недоступну евакуацію та звільнення без розгляду пристосування.

• Захистити працівника від штрафу, якщо роботодавець не забезпечив безпечні умови, доступність або розумне пристосування.

• Зберегти відповідальність за неповідомлення про нещасні випадки та створення загрози тяжких наслідків, забезпечити пропорційність штрафів.

• Провести антидискримінаційну експертизу й консультації з організаціями осіб з інвалідністю, узгодити чинність із базовим законом.

Джерела: картка законопроєкту ВРУ.

Виплати за III групою та проєкт № 16165

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

14 жовтня 2026 року Міністр соціальної політики Денис Улютін заявив: «Скасовувати або скорочувати виплати ми не будемо». За даними ПФУ, пенсію по інвалідності III групи отримують понад 1,3 млн осіб.

Що заявлено Міністром:

- окремий законопроєкт щодо соціальної частини реформи ЕКПФО;
- поетапний перехід до 2030 року з розбудовою соціальних послуг;
- залучення громадського сектору, зокрема ветеранських організацій.

Джерело: Фейсбук Міністра.

19 жовтня 2026 року зареєстровано проєкт Постанови ВРУ № 16165 про звільнення Міністра.

Підставою є незадовільна результативність управління окремими програмами підтримки внутрішньо переміщених осіб, підтверджена матеріалами, наданими для парламентського контролю, та офіційними публічними повідомленнями. Сукупність установлених обставин дає підстави для політичної оцінки діяльності Міністра і висновку про недоцільність його подальшого перебування на посаді.

Соціальні виплати: позиція НАІУ до проєкту Закону

Акти та проєкти актів Верховної Ради України

Мінсоцполітики листом від 29.09.2026 № 1204/37802/06-26 надіслало на погодження проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення соціальних виплат».

Пропозиції НАІУ:

- проєкт зменшує розміри призначених «завеликих» пенсій, звужує коло одержувачів пільг, ставить виконання остаточних судових рішень у залежність від обсягу бюджетних асигнувань і передає визначення розмірів законних гарантій Кабінету Міністрів України;
- це суперечить статті 22 Конституції України;
- виникає ризик погіршення умов призначення та виплати підтримки.

Безбар’єрне суспільство: адвокація НАІУ

Новини, події та адвокація

У вересні 2026 року НАІУ продовжила опрацювання проєкту Закону «Про основні засади державної політики формування безбар’єрного суспільства в Україні» (розробник — Мінрозвитку; пакет від 17.08.2026).

Пропозиції НАІУ:

НАІУ підтримує мету законодавчого закріплення державної політики безбар’єрності та положення, спрямовані на забезпечення рівних прав і можливостей, доступності фізичного оточення, інформації, комунікації, товарів і послуг, застосування універсального дизайну та розумного пристосування.

Водночас для практичної реалізації цих гарантій проєкт Закону потребує доопрацювання насамперед у частині визначеності прав та обов’язків, механізмів їх реалізації і захисту, відповідальності за порушення вимог безбар’єрності, участі осіб з інвалідністю через організації, що їх представляють, а також узгодження із Конвенцією про права осіб з інвалідністю та правом Європейського Союзу.

Постанова № 1084: «Зимова підтримка»

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2026 року № 1084 врегульовано допомогу населенню на опалювальний сезон 2026/27 року.

Ключові параметри:

Хто може отримати (станом на день звернення):

- одержувачі пенсії по інвалідності та надбавки на догляд;
- одержувачі допомоги особам з інвалідністю з дитинства і дітям;
- особи з інвалідністю без таких виплат — за підтвердження статусу.

Розмір: 19 400 грн на домогосподарство; заяви — до 30.10.2026.

Куди звертатися: сервісні центри ПФУ, ЦНАП або рада громади.

Джерело: АППУ, огляд постанови № 1084 (вересень 2026).

Постанова № 1095: остеоінтегративне протезування

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2026 року № 1095 запроваджено експериментальний проєкт з остеоінтегративного протезування.

Ключові новели:

- остеоінтеграція — кріплення протеза безпосередньо до кістки;
- послуги з такого протезування оплачує державний бюджет;
- за підсумками Уряд отримує звіт і пропозиції змін до законодавства.
- Наказ МОЗ України від 26.05.2025 № 873 "Про затвердження порядку надання спеціалізованої медичної допомоги з застосуванням методу остеоінтегративного протезування"
- Наказ МОЗ від 13.10.2026 № 1582 "Про затвердження переліку закладів охорони здоров'я, які приймають участь в експериментальному проєкті щодо оплати послуг, пов'язаних із застосуванням методу остеоінтегративного протезування"

Джерело: МОЗ (вересень–жовтень 2026).

Постанова № 1124: санкції за норматив

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2026 року № 1124 затверджено Порядок адміністрування санкцій і пені за невиконання нормативу робочих місць для осіб з інвалідністю.

Ключові новели:

- охоплює суми, нараховані до 01.01.2026 і не сплачені на цю дату;
- нові санкції не встановлюються; пеня фіксується станом на 01.01.2026;
- Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю обліковує борг і проводить звірку;
- повідомлення Фонду — інформаційне, це не вимога про сплату.

Джерело: 7eminar.ua, 30.09.2026.

Постанова № 1176: безбар’єрні маршрути

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2026 року № 1176 розширено фінансування програм безбар’єрних маршрутів (зміни до постанови № 650).

Ключові параметри:

- 368,79 млн грн — на безбар’єрні маршрути в населених пунктах;
- 16,05 млн грн — на маршрути місцями пам’яті;
- програму «Муніципальна інфраструктура» на 2026 рік збільшено до 1,391 млрд грн;
- проєкти відбираються через систему DREAM;

Джерело: Мінінфраструткруи.

Зміни до постанови № 371: експеримент із БСД

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Мінсоцполітики листом від 24.08.2026 № 1601/33921/06-26 надіслало НАІУ проєкт постанови «Деякі питання удосконалення реалізації експериментального проекту з надання базової соціальної допомоги».

Що відбулося у періоді огляду:

• НАІУ опрацювала проєкт і надіслала офіційний лист із зауваженнями;

• увагу приділено впливу умов експерименту на сім'ї з особами з інвалідністю;

• модель виплати базової соціальної допомоги згідно з урядовим експериментом приводиться у відповідність із окремими положеннями однойменного законопроекту (переважно не в позитивному сенсі та з ризиком для понад 500 тис. одержувачів соціальних виплат).

Проєкт Порядку «Поєднувати та зростати»

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Мінекономіки опрацьовує проєкт постанови Уряду про Порядок інтегрованого кар'єрного супроводу «Поєднувати та зростати» для осіб, які поєднують роботу з доглядом за членом сім'ї, зокрема за особою з інвалідністю.

Чому це важливо: • догляд часто повністю виключає доглядальника з ринку праці;

НАІУ підтримує мету проєкту Урядового рішення— сприяти поверненню до зайнятості людей, які здійснюють догляд, зокрема за дітьми та особами з інвалідністю. Водночас проєкт не визначає достатніх гарантій участі заявників з інвалідністю: не передбачає доступних форматів комунікації, розумного пристосування під час кар'єрного супроводу та співбесід, а також доступності робочих місць.

Супровід звільнених з військової служби

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Мінекономіки опрацьовує проєкт постанови Кабінету Міністрів України та Порядку експериментального проєкту з проактивного супроводу безробітних, звільнених з військової служби.

Ключові параметри:

Значення для цільової аудиторії:

- значна частина звільнених має інвалідність, зокрема внаслідок війни;
- служба зайнятості сама виходить на людину, а не очікує звернення;
- супровід має охоплювати розумне пристосування та доступну комунікацію.

Проєкт Ліцензійних умов обігу ліків

Акти та проєкти актів Кабінету Міністрів України

Держлікслужба опрацьовує проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов виробництва, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, їх імпорту».

НАІУ подала лист із зауваженнями (вересень 2026)

Чому це стосується осіб з інвалідністю:

- умови визначають вимоги до приміщень, входів і простору аптек;
- від них залежить доступність аптеки для користувача крісла колісного;
- це впливає на регулярність отримання лікарських засобів.

Наказ МОЗ № 1448: критерії інвалідності

Акти та проєкти актів міністерств та інших ЦОВВ

Наказом МОЗ України від 30.09.2026 № 1448 затверджено настанову та методичні рекомендації із застосування критеріїв встановлення інвалідності.

Чому це важливо:

- документи задають єдиний підхід експертних команд до критеріїв;
- це підвищує передбачуваність рішень і зменшує підстави для оскарження;
- НАІУ опрацьовувала проєкти цих документів і подавала зауваження.

Масштаб: станом на 12.10.2026 експертні команди ухвалили близько 1 млн рішень за результатами оцінювання з 1 січня 2025 року.

Джерело: МОЗ України; Інтерфакс-Україна, 15.10.2026.

Наказ Мінфіну № 453: звіт про внесок

Акти та проєкти актів міністерств та інших ЦОВВ

Наказом Міністерства фінансів України від 25.08.2026 № 453 затверджено форму Звіту про нарахування, обчислення та сплату внеску на підтримку працевлаштування осіб з інвалідністю.

Ключові параметри:

Що це означає для роботодавців:

- звіт формується за первинними документами бухгалтерського обліку;
- за I–III квартали 2026 року — до 9 листопада 2026 року включно;
- за IV квартал 2026 року — до 9 лютого 2027 року;
- електронні форми доступні в Е-кабінеті з 1 жовтня 2026 року.

Пропозиції НАІУ до ДБН: доступність будівель

Акти та проєкти актів міністерств та інших ЦОВВ

Перші редакції Зміни № 2 до ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки» та ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди».

НАІУ подала лист із зауваженнями (вересень 2026)

- Уточнити призначення й параметри елементів доступності, узгодити терміни та усунути дублювання і суперечності з ДБН В.2.2-40:2018.
- Переглянути додаток Л: довідковий статус не узгоджується з обов’язковими за змістом приписами та конкретними параметрами.
- Узгодити ДСТУ ISO 21542:2025 і ДСТУ EN 17210:2024 з чинними ДБН до включення прямих посилань на ці стандарти.
- Забезпечити самостійне, безпечне та зручне користування будівлями й прилеглими територіями.

Стандарт «Термінологія безбар’єрності»

Акти та проєкти актів міністерств та інших ЦОВВ

Рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 01.10.2026 № 279 затверджено стандарт «Термінологія безбар’єрності».

Ключові параметри:

- стандарт закріплює узгоджену термінологію в офіційній комунікації;
- це зменшує застарілі формулювання в актах, бланках і роз’ясненнях;
- терміни впливають на назви посад, послуг і процедур.

Джерело: Національна комісія зі стандартів державної мови (жовтень 2026).

Нацрада: моніторинг інклюзивності телеефіру

Акти та проєкти актів міністерств та інших ЦОВВ

23 вересня 2026 року Національна рада з питань телебачення і радіомовлення оприлюднила моніторинг інклюзивності телеефіру за липень 2026 року: 36 загальнонаціональних каналів.

Ключові параметри:

• жестова мова: середній показник 1,33% проти 1,68% у 2025 році; «ПЕРШИЙ» — 47,57%, решта 34 канали — без перекладу;

• субтитрування: 1,83% проти 1,62%; понад 10% лише в трьох каналів;

• аудіодескрипції та озвучених субтитрів не зафіксовано;

• представленість осіб з інвалідністю змінюється різноспрямовано.

Вимога щодо частки адаптованого контенту є лише для Суспільного мовника — не менш як 5% обсягу з 7:00 до 22:00.

Джерело: Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, 23.09.2026.

Резолюція ООН 80/305 про асистивні технології

Новини, події та адвокація

2 вересня 2026 року Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію 80/305 «Доступ до асистивних технологій».

Що рекомендується державам:

- розробляти національні стратегії та пріоритетні асистивні засоби;
- забезпечувати доступність якісних технологій і підготовку фахівців;
- включати асистивні технології до планів гуманітарного реагування;
- залучати організації осіб з інвалідністю до вироблення політики.

Цифри ООН: понад 2,5 млрд людей потребують таких технологій; у деяких країнах доступ мають лише 3%.

Джерело: НАІУ, 12.10.2026.

Укрзалізниця: пандуси у 167 вагонах

Новини, події та адвокація

АТ «Укрзалізниця» встановила пандуси у 167 пасажирських вагонах.

Що відомо:

- усі нові вагони мають пандуси; переобладнання старих — до кінця 2027 року;
- вагони з пандусом мають графічну позначку в офіційному застосунку;
- щоб її побачити, треба додати пільгу і активувати опцію «Людина на кріслі колісному»;
- після перевірки інклюзивні вагони показуються першими, купе — без каси.

Безоплатне очне протезування після поранення

Новини, події та адвокація

8 жовтня 2026 року МОЗ роз’яснило, як безоплатно пройти обстеження, лікування та очне протезування після травм очей унаслідок війни.

Де і як отримати:

• визначено 29 обласних і 9 екстериторіальних закладів; останні приймають складні випадки звідусіль;

• планова допомога — електронне направлення до офтальмолога;

• екстрена допомога — без направлення, госпіталізація безпосередньо;

• у разі відмови — адміністрація закладу, далі контакт-центр НСЗУ 16-77.

Етапи: імплантат, загоєння 1–2 місяці, стандартний, далі індивідуальний протез. У першому півріччі 2026 року встановлено близько 300 протезів.

Джерело: МОЗ України, 08.10.2026.

Суд: компенсація за відмову в проїзді

Новини, події та адвокація

Самарівський міськрайонний суд Дніпропетровської області розглянув справу № 183/8491/25: водій приміського автобуса вивів із салону пасажира з II групою інвалідності.

Що вирішив суд:

• стягнуто 1 500 грн моральної шкоди і 2 433,40 грн судових витрат;

• відповідальність покладено на перевізника за ст. 1172 ЦК України;

• аргумент перевізника про «літню 50-відсоткову знижку» відхилено.

Висновок: позов подається до перевізника як роботодавця водія. Позивач просив 20 000 грн, суд присудив 1 500 грн.

Джерело: огляд судової практики, 26.09.2026.

Військовий омбудсман: відстрочки для сімей

Новини, події та адвокація

У жовтні 2026 року виник резонанс навколо пропозицій Офісу військового омбудсмана щодо відстрочок для сімей з особами з інвалідністю.

Хронологія та суть:

• Офіс подав до комітету пропозиції зрівняти підстави відстрочки з підставами звільнення для тих, хто має дитину з інвалідністю;

• нині звільняють, лише якщо немає кому виховувати дитину, а для відстрочки достатньо наявності особи з інвалідністю;

• 13 жовтня — зустріч Офісу з громадськістю; 15 жовтня Офіс спростував зміни;

• пропозиції, які викликали занепокоєння, Офіс пообіцяв відкликати.

Омбудсман: провадження про зарядні станції

Новини, події та адвокація

За зверненням НАІУ Уповноважений ВРУ з прав людини відкрив провадження щодо забезпечення сімей з дітьми з інвалідністю портативними зарядними станціями.

Передісторія адвокації НАІУ:

- НАІУ порушує питання прискорення забезпечення станціями та живленням;
- раніше Секретаріат Уповноваженого повідомив про вивчення ситуації;
- у періоді огляду вивчення перейшло у стадію провадження.

Чому це критично: для дитини на апараті вентиляції легень чи кисневому концентраторі відключення світла є питанням виживання.

Аудит доступності міністерств: експерти НАІУ

Новини, події та адвокація

Листом Мінрозвитку від 12 жовтня 2026 року № 17243/30/14-26 НАІУ запропоновано залучити представників до оцінювання фізичної доступності адміністративних будівель міністерств.

Позиція та пропозиції НАІУ:

- до експертної групи запропоновано Євгенія Свєта та Юрія Васильченка;
- аудит однієї будівлі — кілька днів, звіт — ще від трьох до десяти днів;
- потрібна єдина група зі сталим складом, єдина методика і структура звіту;
- різні експерти без наступності дадуть різні підходи і висновки;

momentum
wheels for humanity

Дякуємо за увагу!

Rehab4U_PR@momentum4humanity.org

Ми у соціальних мережах

Ця презентація стала можливою завдяки щедрій підтримці, наданій Урядом Сполучених Штатів Америки. Зміст є відповідальністю Моментум Вілз фор Хьюменіті та не обов'язково відображає погляди Уряду Сполучених Штатів Америки.

RESULTS FOR DEVELOPMENT

project HOPE

HAIY Національна Асамблея людей з інвалідністю України